

**Л.П. Кавуненко,
В.І. Хоревін,
О.П. Костиця,
О.Г. Левченко,**

Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України

НАУКОМЕТРИЧНИЙ МОНІТОРИНГ НАУКОВИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ СОЦІОГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Вступ. У Центрі досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України протягом останніх 10 років проводиться моніторинг змін, що відбуваються в гуманітарних і соціальних науках України (див. наприклад [1—7]). Гуманітарні і соціальні науки є науковим підґрунтям реформування суспільства, отже важливим чинником ефективності таких реформ є їх відповідність загальним напрямкам розвитку світової спільноти з урахуванням національних особливостей. Результати аналізу світового досвіду свідчать, що для вивчення змін у соціальних і гуманітарних науках застосовуються різні підходи, у т.ч. успішно використовується наукометричний аналіз наукових періодичних видань соціогуманітарного спрямування [8—10].

У цій статті коротко викладено результати масиву видань, унесених до переліку спеціалізованих (фахових) наукових видань Вищої атестаційної комісії України (ВАК України) та рекомендованих для опублікування основних наукових результатів дисертаційних досліджень у галузі соціогуманітарних наук, зокрема висвітлено представництво цих видань у світовому інформаційному просторі.

Методи досліджень. На підставі переліку фахових видань ВАК України [11] нами створена база даних, що характеризує кількісні й якісні аспекти наукових періодичних видань соціогуманітарної сфери України за такими параметрами: назва видання; організація-засновник; відомча приналежність засновника; профіль журналу; рік створення; місце видання; періодичність; галузь науки, в якій журнал визнаний спеціалізованим (фаховим); мова видання.

Особливу увагу було приділено наявності журналу і можливостям доступу до нього в електронному середовищі. Для цього використані такі показники: наявність веб-сайту організації-видавця, наявність веб-сайту видання, доступність змісту, резюме і повних текстів статей. При цьому враховано наявність інформації про видання на веб-сайті Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського (НБУВ), включаючи сторінку самого журналу, доступність змісту, резюме і повних текстів статей.

Крім того, проведено порівняльний аналіз дисциплінарної структури українських періодичних видань і періодичних видань, які входять до бази

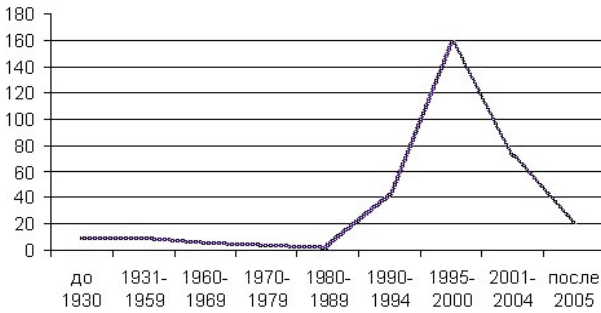

Рис. 1. Динаміка створення нових періодичних видань соціогуманітарної сфери України

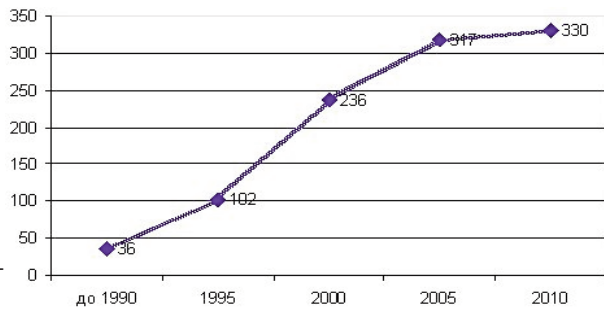

Рис. 2. Динаміка загальної кількості періодичних видань соціогуманітарної сфери України

даних у галузі суспільних наук (*Social Science Citation Index (SSCI)*, *Art & Humanities Citation Index (A&HCI)*) Інституту наукової інформації *ISI Thomson Reuters* (США).

Загальні характеристики розвитку соціогуманітарної сфери. У даній роботі проаналізовано загалом 330 спеціалізованих періодичних видань з таких галузей наук: юридичні (43), педагогічні (63), політичні (29), психологічні (24), адміністративне управління (16), економічні (118), соціологічні (21), філософські (36), історичні (50), філологічні (54), мистецтво (14).

Аналіз фахових періодичних видань соціогуманітарної сфери за роками створення (рис. 1) показав, що в Україні є журнали, що мають давні традиції. Так, журнал "Київська старовина" існує з 1882 р. Науковий журнал "Український театр" видається з 1917 р., "Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского" – з 1918 р. До бази даних дослідження увійшло 14 фахових періодичних видань, що видаються понад 80 років. Зазначимо, що створення нових періодичних видань у 30-ті роки ХХ сторіччя відбувалося дуже повільно, не більше 10 періодичних видань за десятиріччя, в 60–70-ті роки цей показник становив не більше 6 нових видань за десятиріччя, у період 1980–1989 рр. було започатковано всього 3 нових журнали. Стрімке зростання кількості нових періодичних видань відбувається після 1991 р. у зв'язку з лібералізацією політичного, економічного та наукового життя суспільства. Так, у 1990–1994 рр. було створе-

но 44 нові фахові видання, за період 1995–2000 рр. – 158 нових періодичних видань. На початку XXI сторіччя кількість створення нових періодичних видань почала дещо зменшуватися. Проте за період 2001–2004 рр. було засновано понад 70 періодичних видань, а після 2005 р. додалося ще 22 журнали.

За останні 20 років трансформування українського суспільства відбувалось активне становлення соціальних та гуманітарних наук, одним з наслідків чого є формування мережі наукових фахових видань, загальна кількість яких збільшилася майже у 10 разів: з 36 періодичних видань у 1990 р. до 330 періодичних видань у 2010 р. (рис. 2).

Процес утворення нових фахових видань ще не закінчено. Більш детальний аналіз розподілу періодичних видань соціогуманітарної сфери України за галузями науки та за роками їх започаткування (табл. 1) свідчить, що до 1990 р. створення нових періодичних видань за галузями науки відбувалось більш-менш рівномірно, проте починаючи з 1995 р. відбувається активне створення нових періодичних видань у всіх галузях соціогуманітарної сфери. Найбільш активний розвиток мережі фахових періодичних видань спостерігався в економічних, педагогічних, філологічних, історичних та юридичних науках.

Регіональний розподіл періодичних видань (табл. 2) показав, що найбільша активність створення нових періодичних видань спостерігається здебільшого у великих адміністративних, наукових і культурних центрах України, що є традиційним і закономірним явищем. У 2010 р. у 6 регіональних центрах (Київ, Донецьк, Харків, Одеса, Дніпропетровськ та автономна республіка Крим) здійснюється випуск 76,8 % усіх періодичних ви-

Таблиця 1. Розподіл періодичних видань соціогуманітарної сфери України за галузями науки та за роками

Галузі науки	Рік створення								Сума
	до 1930	1931-1959	1960-1969	1970-1989	1990-1994	1995-2000	2001-2004	2005-2010	
адміністративне управління	1	1	0	0	0	1	5	8	16
економічні	2	3	2	1	1	15	57	30	118
юридичні	3	1	0	0	0	7	14	14	43
педагогічні	1	1	1	1	0	7	39	11	63
політичні	2	1	1	0	0	7	11	5	29
соціологічні	1	1	0	0	0	2	11	5	21
психологічні	0	2	1	0	0	1	11	6	24
філософські	2	1	1	1	0	4	20	6	36
мистецтво	3	0	0	0	0	1	8	2	14
історичні	2	4	0	1	1	11	23	6	50
філологічні	3	1	1	3	1	9	24	8	54
Сума									330

Таблиця 2. Розподіл періодичних видань по регіонах України в 2000 і 2010 рр.

Регіони України	2000		2010	
	Кількість назв періодичних видань	%	Кількість назв періодичних видань	%
Київ	78	50.6	189	57.3
Донецьк	10	6.5	15	4.5
Харків	6	4.3	15	4.5
Одеса	7	4.5	14	4.2
Тернопіль	2	1.3	9	2.7
Дніпропетровськ	6	0.4	8	2.4
Луганськ	4	2.6	7	2.1
Івано-Франківськ	4	2.6	6	1.8
Львов	5	3.2	6	1.8
Миколаїв	4	2.6	6	1.8
АР Крим	3	1.9	9	3.6
Інші міста	25	16.2	46	22.1
Сума	154	100	330	100

дань соціогуманітарної сфери України. За 20 років розширилась географія представництва регіонів в загальній сукупності аналізованих періодичних видань. Так, якщо до 1991 р. 16 із 20 періодичних видань (тобто 80 %) виходили в Києві, то у 2010 р. "внесок" столиці України складає 57,3 %.

Виникнення нових періодичних видань за межами Києва переважно пов'язано з перетвореннями, які відбуваються в українському суспільстві. Серед них важливе місце належить реформам у сфері вищої освіти: зміна статусу вищих навчальних закладів, перетворення їх на академії та університети, що надало їм багато преференцій, у т. ч. можливість створювати нові фахові видання.

Відзначимо, що, не зважаючи на збільшення загальної кількості фахових видань, частки Харкова та Одеси залишилися майже не змінними, дещо зменшилася частка Донецька, Львова, Миколаєва, та збільшилася – Дніпропетровська та АР Крим. Частка Київського регіону зросла до 57,3 % у 2010 р. проти 50,6 % у 2000 р. У чотири рази зросла кількість періодичних видань, що видаються у Тернопільській області.

Аналіз періодичних видань за видавцями дозволяє стверджувати, що найбільше фахової періодики випускають університети (46 %), НАН України (23 %), НДІ МОН України (22 %), решту 9 % періодичних видань видають громадські організації, видавництва тощо. Наявність недержавної підтримки наближає видання соціогуманітарної сфери України до прийнятої у розвинутих країнах світу практики: наукові видання функціонують переважно як друковані органи наукових товариств або приватних організацій. Водночас, 11 періодичних видань видають державні установи, головний профіль діяльності яких не є науковим.

Дисциплінарний розподіл наукових періодичних видань між видавцями засвідчує, що МОН України та громадські організації підтримують здебільшого гуманітарні видання, а також деякі журнали з педагогічних, політичних, юридичних та соціологічних наук, тоді як НАН України та державні органи більше випускають економічних, історичних, соціологічних, та філософських періодичних видань і менше – філологічних та мистецтвознавчих. Приватні підприємці та редакції періодичних видань видають економічні, педагогічні, політичні, історичні, філологічні журнали.

У наших попередніх роботах [5, 6] було вказано на відмінність розподілу за окремими галузями періодичних видань соціогуманітарних наук в Україні та світі (за даними Інституту наукової інформації *ISI Thomson Reuters* (США), табл. 3). В Україні маємо більше економічних, історичних, педагогічних і філософських і набагато менше соціологічних, політологічних і історичних видань. Наприклад, порівняльний аналіз розподілу періодичних видань за галузями наук показує, що в Україні поки що мало наукових видань у галузі мистецтвознавства. Так, частка періодичних видань у галузі мистецтва в *A&HCI* складає близько 33 % від загальної кількості гуманітарних наукових періодичних видань. В Україні цей показник майже в 2,5 рази менше, хоча кількість видань мистецтвознавчої тематики має тенденцію до зростання протягом останніх 10 років.

За 10 років в Україні змінилось співвідношення між філологічними й історичними журналами: філологічних періодичних видань стало порівняно більше (33 видань у 2000 р., 54 – у 2010 р.). Їхня частка в загальній структурі розподілу періодичних видань за галузями науки майже співпадає з відповідною часткою у базі даних *A&HCI*.

Таблиця 3. Розподіл кількості назв періодичних видань за галузями наук

Галузь науки	Періодичні видання					
	Україна, 2000		Україна, 2010		SSCI	
	Кількість назв	Відсоток від загальної кількості	Кількість назв	Відсоток від загальної кількості	Кількість назв	Відсоток від загальної кількості
Адміністративне управління	8	3.9	16	4.5	19	0.9
Економіка	53	25.7	118	32.9	355	17.7
Юридичні науки	20	9.7	43	12	112	5.6
Педагогіка	48	23.3	63	17.5	133	6.6
Політичні науки	12	5.8	29	8.1	148	7.4
Соціологія	10	4.9	21	5.8	249	12.4
Психологія	10	4.9	24	6.7	290	14.5
Філософія	19	9.2	36	10	34	1.7
Мистецтвознавство	8	3.9	14	3.9	266	13.3
Історія	37	18	50	13.9	194	9.7
Філологія	33	16	54	15	359	17.9

Примітка. Загальна кількість періодичних видань у 2000 і 2010 рр. не дорівнює сумі по галузям науки, оскільки низка з них є спеціалізованими більш ніж в одній галузі суспільних наук.

Таблиця 4. Спеціалізація наукових періодичних видань за галузями науки

Галузь науки	Період							
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2010	2010
	Кількість галузей науки, у яких видання визнано фаховим							
	1	2	3	4	5			
Адміністративне управління	2	4	5	8	1	3	0	1
Економіка	40	89	10	23	3	4	0	2
Юридичні науки	15	26	5	11	0	4	1	1
Педагогіка	36	43	11	16	1	3	0	1
Політичні науки	6	9	4	9	2	8	1	2
Соціологія	4	3	2	8	4	7	1	2
Психологія	2	7	8	13	0	3	1	0
Філософія	9	12	7	16	3	7	0	1
Мистецтвознавство	2	6	2	4	4	4	-	-
Історія	22	42	7	8	4	4	-	-
Філологія	26	36	7	8	4	4	-	-

Частка наукових періодичних видань України, спеціалізованих в одній або декількох галузях соціогуманітарних наук, практично не змінилася, не зважаючи на збільшення загальної кількості видань більш ніж удвічі (табл. 4). У 2000 році було 114 монодисциплінарних спеціалізованих тільки в одній із аналізованих галузей видань, або 79,2 % від загальної кількості періодичних видань, а в 2010 р. їх стало 207, тобто 75,5 %. Таким чином, збільшення кількості монодисциплінарних видань в абсолютному значенні зросло майже удвічі, а їхня частка у загальній сукупності українських періодичних видань соціогуманітарної сфери практично не змінилася.

Наведені дані є дещо умовними, оскільки певна частина періодичних видань з економіки, у т. ч. віднесених вище до монодисциплінарних, згідно з переліком ВАК України є спеціалізованими у природничих або технічних науках. Визнані фаховими у цих науках і періодичні видання інших галузей соціогуманітарних наук [6–7]. Викладене підтверджує наш висновок, що мережа спеціалізованих наукових періодичних видань України ще проходить стадію формування.

Найбільше на сьогодні серед фахових монодисциплінарних соціогуманітарних видань у галузі економіки: кількість їх у період 2000–2010 рр. зросла з 81 до 84 % від загальної кількості економічних періодичних видань. Понад 50 % видань з педагогіки та права є також монодисциплінарними. У інших галузях монодисциплінарні журнали складають від 20 до 50 % від загальної кількості найменувань. У психології, наприклад, кількість таких періодичних видань збільшилася з 20 до 46 %, а в соціології зменшилася з 40 до 20 %.

Розподіл вітчизняних монодисциплінарних видань, їхня частка у відповідних галузях науки є подібним до загального розподілу видань у базі

Таблиця 5. Полідисциплінарні періодичні видання в галузі суспільних наук

Галузь науки	Вісник Одеського національного університету	Учёные записки Таврического национального университета им. В.И.Вернадского	Вісник національної академії державного управління при Президентіві України
Адміністративне управління	-	-	+
Економіка	-	+	-
Юридичні науки	+	+	+
Педагогіка	-	-	+
Політичні науки	+	+	+
Соціологія	+	+	+
Психологія	+	-	-
Філософія	-	+	-
Мистецтвознавство	-	-	-
Історія	-	+	-
Філологія	-	+	-

даних *SSCI*, зокрема в галузі права, педагогіки і економіки, в інших галузях соціогуманітарних наук частка монодисциплінарних видань в Україні менша.

Абсолютна кількість періодичних видань, які визнані в Україні спеціалізованими в двох галузях соціогуманітарних наук (бідисциплінарні журнали), зростає за 10 років з 68 до 124, проте їхня частка в загальній сукупності періодичних видань збільшилася незначно (з 32,3 % у 2000 р. до 37,6 % у 2010 р.). За відносною кількістю бідисциплінарних періодичних видань наукова періодика України співставима з даними *SSCI* в галузях права, педагогіки, політології, соціології та економіки. Привертає увагу значна кількість бідисциплінарних видань у галузі адміністративного управління, філософії та психології.

Число українських періодичних видань, віднесених до спеціалізованих у трьох галузях соціогуманітарних наук за останні 10 років збільшилось майже удвічі: з 24 періодичних видань у 2000 р. до 51 у 2010 р. У *SSCI* кількість видань, приналежних до трьох вказаних галузей становить всього 0,25 % від загальної кількості журналів. Крім того, в Україні існує декілька полідисциплінарних наукових періодичних видань, спеціалізованих у 4 і навіть 5 галузях соціогуманітарних наук (табл. 5).

Аналіз можливості швидкого та зручного доступу до електронних версій періодичних видань, а саме наявності їх у мережі Інтернет, у тому числі на сайті НБУВ показав, що веб-сайти мають близько 40 % фахових періодичних видань соціогуманітарної сфери (табл. 6). Найдоступнішими є журнали з економічних, юридичних, політичних і соціологічних наук.

Зміст номерів і архіви викладають у відкритий доступ 30 % періодичних видань, повні тексти статей – 20 %. Отже, українські видання з соціо-

Таблиця 6. Наявність наукових періодичних видань соціогуманітарної сфери в Інтернеті, одиниць

Галузь науки	Елемент представлення				
	Сторінка	Зміст	Анотації	Повні тексти статей	Сума
Адміністративне управління	5 (31,3)	4 (25,0)	4 (25,0)	3 (18,8)	16
Економіка	61 (51,7)	47 (39,8)	49 (41,5)	27 (22,9)	118
Юридичні науки	24 (55,8)	18 (41,9)	18 (41,9)	10 (23,3)	43
Педагогіка	18 (28,6)	16 (25,4)	16 (25,4)	9 (14,3)	63
Політичні науки	14 (50,0)	14 (50,0)	13 (46,4)	9 (32,1)	28
Соціологія	11 (55,0)	9 (45,0)	9 (45,0)	7 (35,0)	20
Психологія	9 (39,1)	6 (26,1)	6 (26,1)	3 (13,0)	23
Філософія	14 (38,9)	12 (33,3)	13 (36,1)	8 (22,2)	36
Мистецтвознавство	8 (57,1)	5 (35,7)	9 (64,3)	10 (71,4)	14
Історія	20 (40,0)	16 (32,0)	26 (52,0)	15 (30,0)	50
Філологія	18 (33,3)	12 (22,2)	9 (16,7)	8 (14,8)	54

Примітка. У дужках наведено відсоток, що припадає на ці видання від загальної кількості фахової періодики у даній галузі.

гуманітарної сфери науки представлені в електронному просторі недостатньо. Це не відповідає сучасним тенденціям розвитку науки, оскільки Інтернет є одним з необхідних елементів наукової діяльності.

Публікація в Інтернеті результатів наукових досліджень не тільки робить їх надбанням громадськості, але й підвищує рівень дискусії, цитованість учених.

Один з кроків у напрямку активізації представлення наукових періодичних видань у електронному просторі зроблено ВАК України: тепер для внесення періодичного видання до переліку фахових слід надавати до депозитарію НБУВ електронну версію. Оскільки значна кількість видань погодилась і на представлення цієї версії на веб-сайті НБУВ, то це різко збільшило кількість періодичних видань соціогуманітарної сфери України в Інтернеті (табл. 7).

На сайті НБУВ можна знайти понад 60 % періодичних видань соціогуманітарної сфери, зміст, архів і повні тексти представляють понад 50 % періодичних видань.

Для належного представлення періодичних видань соціогуманітарної сфери в інформаційному просторі у першу чергу необхідно: підвищити рівень наукових досліджень і проводити їх в контексті розвитку світових тенденцій науки; підвищити якість журнальних статей; створювати англійські версії періодичних видань; створити український індекс цитування.

Висновки. Розширення мережі наукових періодичних видань у галузі соціогуманітарних наук в Україні за останні роки супроводжувалося підвищенням якості представлення інформації в них.

Таблиця 7. Наявність наукових періодичних видань соціогуманітарної сфери на сайті НБУВ

Галузь науки	Елемент представлення на сайті НБУВ				
	Сторінка	Зміст	Анотації	Повні тексти статей	Сума
Адміністративне управління	11 (68,8)	8 (50,0)	8 (50,0)	8 (50,0)	16
Економіка	75 (63,6)	69 (58,5)	69 (58,5)	67 (56,8)	118
Юридичні науки	26 (60,5)	24 (55,8)	25 (58,1)	25 (58,1)	43
Педагогіка	37 (58,7)	31 (49,2)	31 (49,2)	29 (46,0)	63
Політичні науки	16 (57,1)	15 (53,6)	15 (53,6)	15 (53,6)	28
Соціологія	15 (75,0)	14 (70,0)	14 (70,0)	14 (70,0)	20
Психологія	17 (73,9)	15 (65,2)	15 (65,2)	14 (60,9)	23
Філософія	24 (66,7)	20 (55,6)	20 (55,6)	20 (55,6)	36
Мистецтвознавство	8 (57,1)	7 (50,0)	7 (50,0)	5 (35,7)	14
Історія	30 (60,0)	28 (56,0)	28 (56,0)	23 (46,0)	50
Філологія	34 (63,0)	35 (64,8)	35 (64,8)	31957,4	54

Примітка. У дужках наведено відсоток, що припадає на ці видання від загальної кількості фахової періодики у даній галузі.

Цьому сприяло виконання постанов Вищої атестаційної комісії України, прийнятих у 2003 р. [11–13] щодо обов'язкового структурування та фахового рецензування статей.

Не зважаючи на загальне збільшення кількості періодичних видань у всіх аналізованих галузях соціогуманітарних наук, кількість видань, що виходять регулярно, відповідно до вказаної у свідоцтві про реєстрацію періодичності, є меншим від кількості видань, внесених ВАК України до переліку фахових.

Ця розбіжність обумовлена кількома причинами. По-перше, існують видання, започатковані у межах окремих наукових проєктів, які після завершення проєктів (зазвичай 5–10 номерів) починають виходити нерегулярно, а потім припиняють випуск (наприклад: "Вісник державної служби України", "Нова політика", "Політика та час" тощо). Такі ж процеси спостерігаються й у галузі природничих і технічних наук [12].

По-друге, наукова періодика вищих навчальних закладів є, як правило, багатoproфільною й охоплює всі галузі науки (наприклад, "Ученые записки Таврического национального университета", "Грані", "Буковинський журнал" тощо) та представляє наукові результати, формуючи тематичні випуски. Отже, присвячені соціогуманітарним проблемам видання виходять не регулярно, що робить їх подібними до продовжуваних, а не періодичних видань.

Таким чином, не зважаючи на розширення переліків спеціалізованої періодики у соціогуманітарній сфері для України є актуальними проблеми організаційного характеру, як щодо становлення нових видань, так і щодо формування всієї мережі наукової періодики.

Слід зазначити, що, наприклад, у 2000 р. (за результатами проведеного нами моніторингу) періодичні видання з соціогуманітарної сфери часто публікували статті, не супроводжені належним науковим апаратом: без анотацій, відомостей про авторів, посилань на джерела інформації тощо.

Підвищення формальних вимог ВАК України певним чином вплинуло на видання, особливо в соціогуманітарній сфері, і сприяло підвищенню рівня наукової дискусії, використання різноманітних джерел, зокрема зарубіжних видань. Наявність у статті відомостей про авторів, включаючи їх поштову адресу та *E-mail*, сприяла активізації особистих контактів між науковцями. Виконання вимоги до обов'язкового структурування текстів статей наближає українські видання до загальносвітових тенденцій викладення матеріалів наукових досліджень у публікаціях.

Отже, виходячи з наведеного на початку статті переліку показників, за останні 10 років (починаючи від 2000 р.) кількісний і якісний склад українських періодичних видань в області суспільних наук покращав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Малицький Б.А.* Проблеми академічної науки очима вчених // Наука та науковознавство. — 2008. — № 4. — С. 83–97.
2. *Кавуненко Л.П., Луговий О.М.* Наукометричний аналіз науково-теоретичного журналу "Філософська та соціологічна думка" // Наука та науковознавство. — 2001. — № 4. додаток. — С. 129–137.
3. *Кавуненко Л.П., Волохова О.В.* Науковий журнал як основна наукометричного дослідження // Наука та науковознавство. — 2002. — № 4. додаток. — С. 100–112.
4. *Кавуненко Л.П., Хоревін В.І., Лузан К.О.* Журнали соціогуманітарної сфери науки України: наукометричний аналіз // Наука і науковознавство. — 2003. — № 2 (40). — С. 65–74.
5. *Kavunenko L., Khorevin V., Luzan K.* Comparative analysis of journals on social sciences and humanities in Ukraine and the world // *Scientometrics*. — 2006. — **66**, № 1. — P. 123–132.
6. *Кавуненко Л.П., Хоревін В.І., Костриця О.П., Левченко О.Г.* Наукові журнали України в області суспільних наук в світовому інформаційному просторі // Сучасна наука та технології: від фундаментальних досліджень до комерціалізації результатів НДДКР (Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 10 берез. 2010)). — К. : Фенікс, 2010. — С. 181–182
7. *Кавуненко Л.П., Хоревін В.І., Костриця О.П., Левченко О.Г.* Наукометричне дослідження наукових періодичних видань соціогуманітарної сфери України // Актуальні проблеми науково-технологічної і інноваційної політики в контексті формування загальноєвропейського наукового простору: досвід і перспективи (Матеріали XXIII Київ. міжнар. симп. з науковознавства і наук.-технічн. прогнозування (Київ, 16–17 черв. 2010)). — К. : Фенікс, 2010. — С. 252–257.
8. *Nederhof A.J., Zwaan R.A., de Bruin R.E., Dekke P.* Assessing the usefulness of bibliometric indicators for the humanities and the social behavioral sciences // *Scientometrics*. — 1989. — **15**, № 5–6. — P. 423–435.
9. *Botte A.* Scientometric Approaches to Better Visibility of European Educational Research Publications: a state-of-the-art-report // *European Educational Research Journal*. — 2007. — **6**, № 3. — P. 1–9.

10. *Markusova V.A. and Griffith B.C.* Highly cited Soviet journals in the physical and life sciences: A study of the function of journals // *Scientometrics*. — 1991. — **21**, № 1. — P. 99–113.
11. [http://www.vak.org.ua/docs//prof_journals/journal_list/governance, economics, justice, philosophy, pedagogics, sociology, psychology, philology, politics, history, philology, art. pdf](http://www.vak.org.ua/docs//prof_journals/journal_list/governance_economics_justice_philosophy_pedagogics_sociology_psychology_philology_politics_history_philology_art.pdf) (Останнє звернення 19 серп. 2010 р.).
12. *Влох Р.О.* Система оцінки українських фахових видань. — <http://www.publications.nas.gov.ua/periodics/Pages/default.aspx>
13. *Вимоги до фахових видань, затверджені наказом ВАК України від 04.04.2000 № 178; Постанова Президії ВАК України від 15.01.2003 р. № 7–05/1 про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України, Наказ ВАК України від 07.07.2008 № 437 "Про внесення змін до наказу ВАК України від 04.04.2000 № 178".*